РЕФЕРАТИВНО-НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ISSN 2521-1463

СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА.

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

ОНЛАЙН-ЖУРНАЛ ЗАСНОВАНО У 2016 РОЦІ

НОМЕР ЖУРНАЛУ

Том 11
№ 1 (61)

Січень – лютий 2026 р.

DOI 10.53672/ej.1.2026

expertize-journal.org.ua

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Назаров О. А.
Євдокимова Н. О.
Кириченко О. А.
Калинка Г. І.
Цільмак О. М.
Мотлях О. І.

Барко В. І.
Лефтеров В. О.
Коренюк П. І.
Алікіна Н. В.
Попова Г. В.
Вітомський Ю. Л.

Землянська О. В.

Чернякова О. В.
Большаков С. І.
Тунтула О. С.
Ткач Ю. Д.
Єгорова Т. М.
Лисенко А. Б.

Шаповалов В. О.
Савкіна Т. В.
Савостін О. П.
Безушко С. В.
Вербина Ю. В.
Хлонь О. М.

Інститут психологічної експертизи і поліграфа Kyiv

ВИДАЄТЬСЯ ЗА СПРИЯННЯ

Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі

ROR 02xc7et08

Номер на сайті

ISSN 2521-1463

ЗАСНОВНИК І ВИДАВЕЦЬ
Назаров Олег Анатолійович
канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва, судовий експерт

ВИДАВНИК НАЗАРОВ О. А.

Судово-психологічна експертиза

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал
Електронне видання
Засновано у травні 2016 року

2026. Том 11, № 1 (61)

Січень–лютий 2026 року

Київ · 2026
expertize-journal.org.ua

DOI: 10.53672/ej.1.2026
УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948
ББК 67.5:88.4
С89

ISSN 2521-1463 (Online)
EAN-13 9772521146000
Ідентифікатор медіа R40-05509

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі», ROR 02xc7et08

С89 **Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці** : реферативно-науковий online журнал. — 2026. Т. 11, № 1 (61) (січень–лютий 2026 р.). — Київ : Видавник Назаров О. А., 2026. — 33 с. — URL: expertize-journal.org.ua.

Номер містить оригінальні статті й реферати праць з юридичної психології, судової експертизи та суміжних галузей, а також новини журналу й розділ «Новини інженерної психології та психотехніки».

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів

За точність викладеного матеріалу відповідальність покладається на авторів

Рукописи можуть рецензуватися і не повертаються

Авторські права на матеріали належать їхнім авторам. Матеріали журналу поширюються на умовах ліцензії Creative Commons «Із Зазначенням Авторства 4.0 Міжнародна» (CC BY 4.0), крім першоджерел рефератів і передрукованих матеріалів, права на які належать їхнім правовласникам.

Редакційні правки, скорочення та зміна назви матеріалу погоджуються з автором до публікації

За достовірність інформації, що міститься в опублікованих матеріалах, відповідальність несуть автори

© Автори матеріалів, 2026
© Видавник Назаров О. А., 2026

Редакційна колегія

Головний редактор — видавець (засновник видання)

Назаров О. А. — канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва, атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження», стаж експертної діяльності з 2000 р., поліграфолог, правознавець. ORCID 0000-0002-3427-1162

Заступники головного редактора

Євдокимова Н. О. — д-р психол. наук, професор; напрям наукових робіт — психологічні науки. ORCID 0000-0002-8789-278X

Кириченко О. А. — д-р юрид. наук, професор, завідувач кафедри права факультету бізнесу, адміністрування та права Міжнародного класичного університету імені Пилипа Орлика, наукова спеціальність 12.00.09 — кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; напрям наукових робіт — юридичні науки. ORCID 0000-0002-8748-6431

Відповідальний секретар

Калинка Г. І. — фахівець факультету бізнесу, адміністрування та права Міжнародного класичного університету імені Пилипа Орлика, ад'юнкт зі спеціальності 19.00.06 — юридична психологія, здобувач наукового ступеня доктора філософії у галузі юридичної психології. ORCID 0000-0002-6113-7778

Члени редакційної колегії

Цільмак О. М. — д-р юрид. наук, канд. психол. наук, професор, завідувачка кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія», полковник міліції у відставці. ORCID 0000-0001-7348-4876

Мотлях О. І. — д-р юрид. наук, професор, провідний науковий співробітник наукової лабораторії з проблем досудового розслідування Навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ, поліграфолог, заслужений юрист України. ORCID 0000-0002-6135-9952

Барко В. І. — д-р психол. наук, професор, головний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії психологічного забезпечення Державного науково-дослідного інституту МВС України, поліграфолог, полковник міліції у відставці. ORCID 0000-0003-4962-0975

Лефтеров В. О. — д-р психол. наук, професор, проректор Міжнародного університету, полковник міліції у відставці. ORCID 0000-0002-9163-0555

Коренюк П. І. — д-р екон. наук, професор, академік (дійсний член) Академії економічних наук України, завідувач кафедри менеджменту організацій і адміністрування Дніпровського державного технічного університету. ORCID 0000-0001-8321-3199

Алікіна Н. В. — канд. психол. наук, старший науковий співробітник, експерт вищого кваліфікаційного класу, працювала тривалий час на посадах голови секції судової психологічної експертизи Науково-консультативної та методичної ради з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції України, головним експертом лабораторії криміналістичних експертиз Київського науково-дослідного інституту судових експертиз, атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження» до 2016 р., стаж експертної роботи з 1978 р. ORCID 0000-0002-0166-4437

Попова Г. В. — канд. психол. наук, доцент, підполковник міліції у відставці. ORCID 0000-0003-3814-4037

Вітомський Ю. Л. — канд. психол. наук, офіцер запасу СБ України. ORCID 0009-0004-5206-5065

Землянська О. В. († 06.07.2020) — д-р психол. наук, професор, професор кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, полковник міліції у відставці. ORCID 0000-0001-6547-2621

Чернякова О. В. — канд. психол. наук, доцент, завідувачка кафедри психології та філософії Київського університету інтелектуальної власності та права. ORCID 0000-0002-0384-4829

Большаков С. І. — канд. військ. наук, доцент, керівник ТОВ «Науково-дослідний інститут судової експертизи та оцінки», атестований судовий експерт за спеціальностями 11.1 «Дослідження документів бухгалтерського, податкового обліку і звітності» та 12.2 «Визначення вартості колісних транспортних засобів та розміру збитку, завданого власнику транспортного засобу», суб'єкт оцінки майна та майнових прав, полковник ЗСУ у відставці. ORCID 0000-0003-2394-0225

Тунтула О. С. — канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри цивільного та кримінального права і процесу юридичного факультету Чорноморського національного університету імені Петра Могили, наукова спеціальність 12.00.09 — кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. ORCID 0000-0002-1699-1668

Ткач Ю. Д. — канд. юрид. наук, доцент кафедри криміналістики Одеського державного університету внутрішніх справ, наукова спеціальність 12.00.09 — кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза. ORCID 0009-0006-3675-2548

Єгорова Т. М. — старший науковий співробітник Полтавського відділення Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України, голова секції судової психологічної експертизи Науково-консультативної та методичної ради з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції України з 2015 р., атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження», стаж експертної діяльності з 2000 р. ORCID 0000-0002-4097-5449

Лисенко А. Б. — голова професійної громадської організації «Колегія поліграфологів України», директор Комітету з освіти правління громадської професійної організації «Міжнародна асоціація професіоналів в поліграфології» (AIPP, Мексика), експерт-аналітик 1 категорії, поліграфолог, підполковник СБУ в запасі. ORCID 0000-0002-8131-9931

Шаповалов В. О. — головний редактор журналу «Оцінка достовірності: наукові дослідження та практика», атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження» (2016 р.), старший науковий співробітник науково-дослідного відділу (проблем психологічного вивчення особового складу) Науково-методичного центру кадрової політики Міністерства оборони України (2020 р.), поліграфолог. ORCID 0009-0004-0472-6201

Савкіна Т. В. — старший науковий співробітник лабораторії почеркознавчих, лінгвістичних, психологічних, мистецтвознавчих досліджень Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України, атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження», стаж експертної діяльності з 1998 р. ORCID 0009-0007-9784-2253

Савостін О. П. — старший судовий експерт відділу почеркознавчих досліджень лабораторії криміналістичних видів досліджень Одеського науково-дослідного інституту судової експертизи Міністерства юстиції України, психолог — судовий експерт другого кваліфікаційного класу комунальної установи «Одеський обласний медичний центр психічного здоров'я», атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження», стаж експертної діяльності з 1982 р. ORCID 0009-0003-6666-0247

Безушко С. В. — канд. пед. наук, доцент. ORCID 0009-0008-2069-1642

Вербина Ю. В. — канд. психол. наук, доцент кафедри психології та педагогічної освіти Міжнародного класичного університету імені Пилипа Орлика. ORCID 0009-0004-2947-9251

Хлонь О. М. — канд. психол. наук, доцент, доцент кафедри психології та філософії Київського університету інтелектуальної власності та права. ORCID 0000-0001-9733-8531

Зміст

ПЕРЕДМОВА **6**

РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, РЕФЕРАТИ СТАТЕЙ) **9**

1.1. Теорія та історія застосування спеціальних знань **10**

Деркач В. В., Назаров О. А. Збірник прикладних кейсів. Медіаційні (не судові) способи врегулювання спорів між людьми **10**

Назаров О. А., Деркач В. В. **Конституційні** принципи медіації в законодавстві України **12**

1.2. Судово-психологічна експертиза **14**

Бугаєць Т. І., Пашко Н. О., Самофал М. М., Семенюк В. М. Методичні рекомендації для суддів щодо організації роботи з дітьми за методикою «Зелена кімната». - К.: НШСУ, 2022. - 54 с. **14**

1.3. Правове та науково-прикладне забезпечення професійної діяльності **16**

Рівненський апеляційний суд. **Судова практика.** Заява про встановлення факту самостійного виховання дитини не підлягає розгляду в порядку окремого провадження, тому що містить спір **16**

1.4. Судова практика **18**

Верховний Суд (Касаційний цивільний суд). Грошове забезпечення військовослужбовця, який перебував у полоні, виплачене законному представнику його дитини (колишній дружині) понад розмір присуджених аліментів, підлягає стягненню як безпідставно набуте майно – КЦС ВС **18**

Верховний Суд (Касаційний цивільний суд). Якщо дитина як особа, яка не брала участі у справі, подає апеляційну скаргу, суд зобов'язаний відкрити апеляційне провадження для з'ясування, чи вирішувалося судом питання про її права та інтереси – КЦС ВС **20**

РОЗДІЛ 2. НОВИНИ ЖУРНАЛУ **22**

Використання однієї IP-адреси та інші спільні дії учасників торгів як доказ антиконкурентних узгоджених дій на торгах **22**

Відмова від огляду на стан сп'яніння без доказів керування автомобілем не є підставою для відповідальності за ст. 130 КУпАП – постанова апеляційного суду **22**

Використання матеріалів кримінальних проваджень як доказів у дисциплінарних провадженнях щодо суддів: чи існує правова проблема? . . **22**

Судова практика. Судовий контроль – вирішують докази, а не припущення **22**

Право вагітної жінки та матері на утримання від батька дитини не залежить від її доходів чи працевлаштування: деталі судового рішення **23**

Стягнення аліментів на дитину за минулий час та заборгованості за ними - консультація Міністерства юстиції України **23**

РОЗДІЛ 3. НОВИНИ ІНЖЕНЕРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОТЕХНІКИ **25**

Програмно-апаратний комплекс «Психолот-1» **25**

ЧИТАЧІ ТАКОЖ ШУКАЮТЬ **27**

Передмова

СЛОВО РЕДАКЦІЇ

Журнал «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» — реферативно-науковий. Він поєднує дві ознаки, визначені ДСТУ 3017:2015: науковий журнал містить публікації про теоретичні й прикладні дослідження, а реферативний — упорядковану сукупність бібліографічних записів разом із рефератами. Тому в номері є оригінальні статті, вперше оприлюднені в нашому виданні, і реферати праць, які вже виходили в інших виданнях, на офіційних сайтах або в судових рішеннях. Кожен реферат має позначку «Реферат», анотацію та бібліографічний опис першоджерела: за кілька хвилин ви дізнаєтеся головне й зможете прочитати оригінал повністю.[6]

Шановні читачі! Кожен висновок судового експерта починається з питання, на яке ще ніхто не дав відповіді. У номері 2026. Том 11, № 1 (61) ми зібрали 6 матеріалів, які допомагають шукати такі відповіді: теорія та історія спеціальних знань, правові позиції Верховного Суду, судово-психологічна експертиза, нормативне регулювання експертизи.

> *З історії світової судової експертизи. Пробу Марша на миш'як створено після того, як 1833 року в Англії виправдали Джона Бодла, обвинуваченого в отруєнні діда: осад, отриманий старим методом, до суду зіпсувався. За методом Джеймса Марша арсин підпалюють, і на холодному склі осідає бурувато-чорна пляма миш'яку; світову славу проба здобула 1840 року, коли Матьє Орфіла застосував її у справі Марі Лафарж. У 2026 році минає 190 років від цієї події.*[7]

Свіжі події професійного життя ми зібрали в розділі «Новини журналу». Повертайтеся до архіву журналу частіше: щотижня тут з'являються нові матеріали, а редакція чекає на ваші статті.

Редакція журналу

Цифри війни. Війна, яку російська федерація розв’язала проти України, щодня забирає життя. Станом на 28 лютого 2026 р. Моніторингова місія ООН з прав людини в Україні підтвердила загибель 15 364 цивільних осіб, серед них 775 дітей, і поранення 42 144 цивільних осіб, серед них 2 588 дітей. За кожною цифрою — людська доля, і завдання юридичної психології — допомагати правосуддю встановлювати правду про ці злочини.[8]

Кримінальні провадження. За даними Офісу Генерального прокурора, станом на 24.02.2026 органи прокуратури задокументували понад 240 тисяч злочинів агресії рф проти України, із них понад 210 тисяч — воєнні злочини.[9]

Шкода державі та громадянам. За спільною оцінкою Уряду України, Світового банку, Європейської комісії та ООН (RDNA5, оприлюднено 23.02.2026), прямі збит-

ки станом на 31.12.2025 перевищили 195 млрд дол. США, а потреби у відновленні й відбудові становлять майже 588 млрд дол. США.[10]

Відшкодування і судова експертиза. Верховний Суд 04.02.2026 ухвалив дві постанови щодо моральної шкоди від агресії: у справі № 754/6452/24 позов відхилено, бо позивачі не довели моральних страждань і причинного зв'язку[11], а у справі № 572/4899/24 справу направлено на новий розгляд, бо суди належно не оцінили доказів страждань. Для практики це означає, що страждання та їх зв'язок з агресією треба доводити, і висновок судово-психологічної експертизи може стати тут ключовим доказом.[12] Реєстр збитків 23.02.2026 відкрив категорію A1.2 «Вимушене переміщення за межі України».[13]

Рятувальники ДСНС гасять пасажирський потяг сполученням до Закарпаття, атакований російськими дронами поблизу с. Язикове на Харківщині 27 січня 2026 р. Фото: ДСНС України, ліцензія CC BY 4.0.[14]

Житловий будинок у Софіївській Борщагівці на Київщині після російської атаки в ніч на 22 лютого 2026 р. Фото: ДСНС України, ліцензія CC BY 4.0.[15]

ПАМ'ЯТІ СУДДІ ЛЮБОВІ ХАРЕЧКО

Любов Костянтинівна Харечко — суддя Чернігівського апеляційного суду. На громадських засадах вона була суддею-спікером суду: представляла суддівський корпус у медіа, виступала на телебаченні (суд очолював Геннадій Салай)[16]. Збори суддів Чернігівського апеляційного суду двічі обирали її секретарем судової палати у цивільних справах: 8 жовтня 2018 р.[17] і повторно, на другий строк, 7 жовтня 2021 р.[18] (обидва рази суд очолював Геннадій Салай[19]); раніше цю посаду вона обіймала в Апеляційному суді Чернігівської області[20]. 3 березня 2022 р. поблизу села Рогощі на Чернігівщині російські військові розстріляли автомобіль, у якому вона разом із сином намагалася евакуюватися. Любов Костянтинівна загинула, її син зазнав поранення. 16 вересня 2024 р. Чернігівський районний суд Чернігівської області заочно засудив двох російських військовослужбовців до довічного позбавлення волі, 4 лютого 2026 р. Київський апеляційний суд залишив вирок у силі[16]. Любов Харечко писала вірші — про війну і мир, про материнство, віру, рідну землю і суддівську долю. З березня 2022 р. в кожному номері журналу — один її вірш.

Вірш номера: «Роздуми» (07.05.2015)[21]

Читати вірш «Роздуми» у збірнику (с. 29) | Збірник у Google Диску

> **Судді — жертви війни.** Станом на 28.02.2026 органи судової влади та судові медіа повідомили, що внаслідок збройної агресії російської федерації загинули щонайменше четверо суддів: Любов Харечко (суддя Чернігівського апеляційного суду, 03.03.2022)[16]; Дмитро Константинов (суддя Красноградського районного суду Харківської області, 29.10.2022)[22]; Анатолій Нагорний (голова Веселівського районного суду Запорізької області, загинув на фронті в листопаді 2023 р.)[23]; Леонід Лобойко (суддя Верховного Суду, 28.09.2024)[24]. За даними Державної судової адміністрації, які в травні 2023 р. оприлюднив голова Ради суддів України, загинули семеро суддів і працівників апаратів судів, ще дев'ятеро зазнали поранень; у лавах ЗСУ тоді служили 54 судді[25]. Пам'ятаємо кожного.

РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, РЕФЕРАТИ СТАТЕЙ)

Позначки: «Анотація» — оригінальний матеріал, уперше оприлюднений у журналі; «Реферат» — стислий виклад праці або офіційного документа, уперше оприлюднених в іншому виданні чи на іншому ресурсі; під кожним рефератом наведено відомості про першу публікацію; наявний DOI зазначено біля відомостей про оприлюднення. Цифри у квадратних дужках відсилають до списку References після кожної публікації: описи за ДСТУ 8302:2015, українські й російські назви подано латиницею (транслітерація за постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.2010 № 55), їхній переклад англійською — у квадратних дужках.

Читачеві. За кожною публікацією цього номера стоять реальні справи: кримінальні провадження, сімейні спори, позови про відшкодування моральної шкоди, перевірки із застосуванням поліграфа. Анотація допоможе швидко зорієнтуватися, а повний текст за посиланням відкриє методики, аргументи сторін і правові позиції Верховного Суду, які можуть знадобитися у вашій наступній справі. Читайте, порівнюйте з власною практикою і діліться знайденим з колегами.

1.1. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ

ЗБІРНИК ПРИКЛАДНИХ КЕЙСІВ. МЕДІАЦІЙНІ (НЕ СУДОВІ) СПОСОБИ ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРІВ МІЖ ЛЮДЬМИ[1]

Деркач В. В., Назаров О. А.

DOI: 10.53672/ej.5.2025.02[1] Check for updates

Реферат. Деркач В. В. і Назаров О. А. підготували збірник прикладних кейсів, у якому зібрано актуальні ситуації звернення громадян до українських медіаторів із запитами на вирішення спорів. Видання створено для розвитку практичних навичок слухачів базового курсу підготовки медіаторів у «Київській школі професійної медіації і перемовин» відповідно до Закону України «Про медіацію». За анотацією авторів, у збірнику наведено приклади різноманітних задач і алгоритми їх вирішення медіатором з урахуванням сучасних досягнень у галузі медіаційних (неконфліктних) способів розв'язання спорів між людьми. Автори зазначають, що такий збірник в Україні створено вперше шляхом узагальнення практичного й академічного досвіду викладачів школи. Вероніка Деркач – професійний медіатор, адвокат, головний викладач школи; Олег Назаров – професійний медіатор, судовий експерт-психолог (поліграфолог), тренер Національної школи суддів України, кандидат психологічних наук, доцент, засновник-адміністратор школи. Збірник обсягом 190 с. випустив видавець Назаров О. А. (Київ, 2026) як додаток до електронного реферативно-наукового журналу «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань у юридичній практиці». Видання схвалено до практичного використання та друку «Київською школою професійної медіації і перемовин» (протокол № 1 від 20.07.2025); рецензенти – доктор психологічних наук, професор, перший проректор Міжнародного гуманітарного університету (Одеса) В. О. Лефтеров і доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України О. І. Мотлях. Збірник адресовано вченим-правникам, аспірантам, медіаторам, слухачам, які опановують професію медіатора, і всім, хто цікавиться проблемами розв'язання спорів між людьми.

Ключові слова: медіація, медіатор, прикладні кейси, позасудове врегулювання спорів, Закон України «Про медіацію», підготовка медіаторів, Київська школа професійної медіації і перемовин, навчальне видання.

A Collection of Applied Cases: Mediation (Non-Judicial) Methods of Resolving Disputes Between People

Derkach V. V., Nazarov O. A.

Abstract. Derkach V. V. and Nazarov O. A. present a collection of applied cases drawn from real situations in which citizens approached Ukrainian mediators to resolve disputes. The collection was prepared to develop the practical skills of trainees on the basic mediator training course at the Kyiv School of Professional Mediation and Negotiations in accordance with the Law of Ukraine "On Mediation". According to the authors' summary, it contains examples of diverse tasks and the algorithms a mediator uses to solve them, taking into account current developments in mediation as a non-adversarial way of resolving disputes between people. The authors state that this is the first collection of its kind in Ukraine, created by generalising the practical and academic experience of the School's

teachers. Veronika Derkach is a professional mediator, advocate and the School's lead instructor; Oleh Nazarov is a professional mediator, forensic psychologist (polygraph examiner), trainer of the National School of Judges of Ukraine, PhD in Psychology and Associate Professor. The 190-page book was issued in Kyiv in 2026 by the publisher Nazarov O. A. as a supplement to the journal, approved for practical use and printing by the School (minutes No. 1 of 20 July 2025) and reviewed by Professor V. O. Lefterov, Doctor of Psychological Sciences, and Professor O. I. Motliakh, Doctor of Juridical Sciences. It is intended for legal scholars, postgraduate students, mediators and trainees, and for anyone interested in resolving disputes between people.

Keywords: mediation, mediator, case studies, out-of-court dispute resolution, Law of Ukraine On Mediation, mediator training, Kyiv School of Professional Mediation and Negotiations, training manual.

Першоджерело: *Деркач В. В., Назаров О. А. Збірник прикладних кейсів. Медіаційні (не судові) способи врегулювання спорів між людьми. Київ : Видавник Назаров О. А., 2026. 190 с. (Додаток до електронного реферативно-наукового журналу «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань у юридичній практиці»).*[1] *Реферат оприлюднено на сайті 20.01.2026; у номері — 28.02.2026; DOI:* ***10.53672/ej.5.2025.02***[1].

References

1. Derkach V. V., Nazarov O. A. Zbirnyk prykladnykh keisiv. Mediatsiini (ne sudovi) sposoby vrehuliuvannia sporiv mizh liudmy [A Collection of Applied Cases: Mediation (Non-Judicial) Methods of Resolving Disputes Between People] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2026. Vol. 11, No. 1 (61). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.5.2025.02. URL: https://expertize-journal.org.ua/spetsialni-znannya/17308-derkach-v-v-nazarov-o-a-zbirnik-prikladnikh-kejsiv-rizni-mediativni-nekonfliktni-sposobi-virishennya-superechok-mizh-lyudmi (onovlena versiia vid 08.11.2026). [in Ukrainian].

КОНСТИТУЦІЙНІ ПРИНЦИПИ МЕДІАЦІЇ В ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ[1]

Назаров О. А., Деркач В. В.

DOI: 10.53672/ej.4.2025.10[1] Check for updates

Реферат. Олег Назаров, кандидат психологічних наук, доцент, директор Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі, і Вероніка Деркач, аспірантка кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Академії праці, соціальних відносин і туризму, звертаються до теоретичного підґрунтя медіації на рівні Основного Закону. Предметом аналізу є два суміжні, але не тотожні поняття: «принципи Конституції України» та «конституційні принципи». Автори зіставляють їх, роблять власні узагальнення й пропонують авторське розуміння обох понять, інтерпретуючи їх крізь призму медіації як позасудового способу врегулювання спорів. Наголос зроблено на конституційних принципах медіації в законодавстві України; розкрито їхній зміст і сутність. Ключові слова авторів (Конституція України, принципи, засади, конституційні принципи, принципи Конституції, законодавство, медіація, медіатор) засвідчують, що йдеться про зв'язок конституційних засад із правовим регулюванням медіації та статусом медіатора. Статтю первинно опубліковано в журналі «Слово Національної школи суддів України» (2023, № 4 (45), с. 82–88); реферативну публікацію з резервним URL-доступом до повного тексту журнал оприлюднив 31.12.2025. Матеріал адресовано правникам, суддям, медіаторам і дослідникам конституційного права та альтернативного вирішення спорів.

Ключові слова: медіація, Конституція України, конституційні принципи, принципи Конституції України, засади, принципи медіації, законодавство про медіацію, медіатор.

Constitutional Principles of Mediation in the Legislation of Ukraine

Nazarov O. A., Derkach V. V.

Abstract. Nazarov O. A. and Derkach V. V. address the constitutional foundations of mediation in Ukraine. The paper distinguishes between two related but non-identical concepts, the principles of the Constitution of Ukraine and constitutional principles, compares them and offers the authors' own interpretation of both through the lens of mediation as an out-of-court method of dispute resolution. Particular attention is paid to the constitutional principles of mediation as reflected in Ukrainian legislation, and their content and essence are explained. The authors' keywords (Constitution of Ukraine, principles, foundations, constitutional principles, principles of the Constitution, legislation, mediation, mediator) indicate that the study links constitutional foundations with the statutory regulation of mediation and the status of the mediator. The article was originally published in Slovo of the National School of Judges of Ukraine (2023, No. 4 (45), pp. 82–88); the journal issued this abstracting publication, with a backup link to the full text, on 31 December 2025. The paper is addressed to lawyers, judges, mediators and researchers in constitutional law and alternative dispute resolution.

Keywords: mediation, Constitution of Ukraine, constitutional principles, principles of the Constitution, principles of mediation, mediation legislation, mediator.

Першоджерело: *Назаров О. А., Деркач В. В. Конституційні принципи медіації в законодавстві України. Слово Національної школи суддів України. 2023. № 4 (45). С. 82–88.*[2] *Реферат оприлюднено на сайті 21.01.2026; у номері — 28.02.2026; DOI:* ***10.53672/ej.4.2025.10***[1].

References

1. Nazarov O. A., Derkach V. V. Konstytutsiini pryntsypy mediatsii v zakonodavstvi Ukrainy [Constitutional Principles of Mediation in the Legislation of Ukraine] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2026. Vol. 11, No. 1 (61). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.4.2025.10. URL: https://expertize-journal.org.ua/inshi-vidi-spetsialnikh-znan/17309-nazarov-o-derkach-v-konstitutsijni-printsipi-mediatsiji-v-zakonodavstvi-ukrajini-o-nazarov-v-derkach-slovo-natsionalnoji-shkoli-suddiv-ukrajini-2023-4-45-s-82-88 (onovlena versiia vid 09.11.2026). [in Ukrainian].

2. Nazarov O. A., Derkach V. V. Konstytutsiini pryntsypy mediatsii v zakonodavstvi Ukrainy [Constitutional Principles of Mediation in the Legislation of Ukraine]. Slovo Natsionalnoi shkoly suddiv Ukrainy. 2023. № 4 (45). S. 82–88. URL: https://drive.google.com/file/d/1h06t-iZDTKnUBiCeCXanN7yYUrYK_LUHc/view (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.2. СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ СУДДІВ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ЗА МЕТОДИКОЮ «ЗЕЛЕНА КІМНАТА». - К.: НШСУ, 2022. - 54 С.[1]

Бугаєць Т. І., Пашко Н. О., Самофал М. М., Семенюк В. М.

Реферат. Методичні рекомендації Т. І. Бугаєць, Н. О. Пашко, М. М. Самофал і В. М. Семенюк (Київ : НШСУ, 2022, 54 с.) присвячено організації допиту дітей суддею за методикою «Зелена кімната». Як зазначено в анотації видання, їх спільно розробили Національна школа суддів України та Міжвідомча координаційна рада з питань правосуддя щодо неповнолітніх за підтримки Представництва Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні. Автори прагнуть дати суддям цілісне розуміння того, як організувати й побудувати допит, що спирається на принципи верховенства права та правосуддя, дружнього до дитини, забезпечення її найкращих інтересів, гідності й недопущення дискримінації. Структура праці відтворює логіку підготовки та проведення такого допиту і складається із семи розділів: нормативно-правове забезпечення допиту дітей; сутність методики «Зелена кімната», організація та проведення допиту, дружнього до дитини; психологічні особливості дітей різного віку, які необхідно враховувати під час допиту; психологічні особливості дітей, що постраждали від кримінальних правопорушень; рекомендації щодо облаштування місця проведення допиту дитини суддею; роль різних суб'єктів під час допиту дитини в судовому засіданні; допит дитини різного процесуального статусу в судовому засіданні за цією методикою. Поєднання правового та психологічного блоків робить рекомендації корисними не лише суддям і кандидатам на посади суддів, на яких вони розраховані, а й судовим експертам-психологам, адвокатам і психологам, яких залучають до допиту чи опитування дитини. Реферат доповнено інформацією редакції про Київський кабінет психологічної діагностики та допомоги, створений на базі робочого місця атестованого Міністерством юстиції України судового експерта-психолога: кабінет має обладнання для роботи з малолітніми й неповнолітніми, відеоспостереження та можливість дистанційно спостерігати за поведінкою дитини із сусідньої кімнати, щоб уникнути психотравмувальних ситуацій, а також психодіагностичні методики для дітей різного віку. Кабінет очолює кандидат психологічних наук, доцент, судовий експерт Назаров О. А., який у 2022–2023 роках пройшов річне підвищення кваліфікації в галузі дитячої психології за 18 напрямами.

Ключові слова: «Зелена кімната», допит дитини, правосуддя, дружнє до дитини, найкращі інтереси дитини, Національна школа суддів України, ЮНІСЕФ, психологічні особливості дітей, діти, які постраждали від кримінальних правопорушень, методичні рекомендації, судово-психологічна експертиза.

Methodological Recommendations for Judges on Organising Work with Children Using the 'Green Room' Method

Buhaiets T. I., Pashko N. O., Samofal M. M., Semeniuk V. M.

Abstract. Child-friendly justice requires that a child's testimony be obtained in a way that respects the child's best interests and avoids additional harm. The methodological recommendations by

Buhaiets T. I., Pashko N. O., Samofal M. M. and Semeniuk V. M. (Kyiv: National School of Judges of Ukraine, 2022, 54 pp.) explain how a judge should organise the interview of a child using the Green Room method. According to the publication's own summary, the guidelines were developed jointly by the National School of Judges of Ukraine and the Interagency Coordination Council on Juvenile Justice with the support of the UNICEF Office in Ukraine. They aim to give judges an understanding of how to organise and structure an interview grounded in the rule of law, child-friendly justice, the child's best interests, dignity and non-discrimination. The work consists of seven sections: the legal framework for interviewing children; the essence of the Green Room method and the organisation and conduct of a child-friendly interview; psychological characteristics of children of different ages that must be considered during questioning; psychological features of children who have suffered from criminal offences; recommendations on arranging the room in which a judge interviews a child; the roles of different participants during the interview in a court hearing; and the interview of children of different procedural status. Combining legal and psychological guidance, the recommendations are addressed to judges and candidates for judicial office and are also of practical value to forensic psychologists, lawyers and psychologists involved in questioning children. The journal's summary is supplemented with information on the Kyiv Office of Psychological Diagnostics and Assistance, equipped for work with young children, including video monitoring from an adjacent room.

Keywords: Green Room method, child interview, child-friendly justice, best interests of the child, National School of Judges of Ukraine, UNICEF, child psychology, child victims, judges, forensic psychology.

Першоджерело: *Бугаєць Т. І., Пашко Н. О., Самофал М. М., Семенюк В. М. Методичні рекомендації для суддів щодо організації роботи з дітьми за методикою «Зелена кімната». Київ : НШСУ, 2022. 54 с.*[2] *Реферат оприлюднено в журналі 23.01.2026.*

References

1. Metodychni rekomendatsii dlia suddiv shchodo orhanizatsii roboty z ditmy za metodykoiu "Zelena kimnata" [Methodological Recommendations for Judges on Organising Work with Children Using the 'Green Room' Method]. - K.: NSHSU, 2022. - 54 s. : referat / Buhaiets T. I. ta in. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2026. Vol. 11, No. 1 (61). URL: https://expertize-journal.org.ua/opros-rebenka-v-sude/17325-bugaets-t-i-pashko-n-o-samofal-m-m-semenyuk-v-m-metodichni-rekomendatsiji-dlya-sud-div-shchodo-organizatsiji-roboti-z-ditmi-za-metodikoyu-zelena-kimnata-k-nshsu-2022-54-s (onovlena versiia vid 23.01.2026). [in Ukrainian].

2. Buhaiets T. I., Pashko N. O., Samofal M. M., Semeniuk V. M. Metodychni rekomendatsii dlia suddiv shchodo orhanizatsii roboty z ditmy za metodykoiu "Zelena kimnata" [Methodological Recommendations for Judges on Organising Work with Children Using the "Green Room" Methodology]. Kyiv : NSHSU, 2022. 54 s. URL: https://nsj.gov.ua/files/1651473721GreenRoom_J.pdf (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.3. ПРАВОВЕ ТА НАУКОВО-ПРИКЛАДНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

СУДОВА ПРАКТИКА. ЗАЯВА ПРО ВСТАНОВЛЕННЯ ФАКТУ САМОСТІЙНОГО ВИХОВАННЯ ДИТИНИ НЕ ПІДЛЯГАЄ РОЗГЛЯДУ В ПОРЯДКУ ОКРЕМОГО ПРОВАДЖЕННЯ, ТОМУ ЩО МІСТИТЬ СПІР[1]

Рівненський апеляційний суд

Реферат. Постановою від 29 січня 2026 року у справі № 569/24159/25 (провадження № 22-ц/4815/317/26) Рівненський апеляційний суд залишив без змін ухвалу місцевого суду щодо заяви батька про встановлення факту самостійного виховання та утримання малолітньої дитини. Заявник стверджував, що спору з матір'ю дитини немає, а встановлення факту потрібне для оформлення соціальної допомоги на дитину та відстрочки від призову на військову службу під час мобілізації. Апеляційний суд виходив із ч. 1 ст. 293 ЦПК України, за якою окреме провадження є видом непозовного судочинства для підтвердження юридичних фактів і неоспорюваних прав. Факти можуть встановлюватися в такому порядку, якщо від них залежать юридичні наслідки і їх встановлення не пов'язане з подальшим вирішенням спору про право; коли ж факт зачіпає права чи інтереси інших осіб, виникає спір. Заявлені вимоги, за оцінкою суду, спрямовані на підтвердження соціально-правового статусу батька, який самостійно виховує дитину, від чого залежить його майбутнє право на звільнення від військової служби, а встановлення такого факту може мати негативні наслідки для матері. Суд наголосив, що сімейні права та обов'язки тісно пов'язані між собою й не можуть передаватися іншій особі; їх припинення підтверджується лише актами цивільного стану або рішенням суду (про позбавлення батьківських прав, визнання недієздатним, померлим, безвісно відсутнім). Отже, у справі наявний спір щодо участі одного з батьків у вихованні дитини, який розглядається в позовному провадженні з обов'язковим залученням органу опіки та піклування (ч. 4, 5 ст. 19 СК України). Такий факт не можна встановити ні в безспірному порядку, ні за домовленістю батьків, бо це загрожує принципу найкращих інтересів дитини. Колегія послалася на постанову Великої Палати ВС від 11.09.2024 у справі № 201/5972/22 та усталену практику ВС 2025–2026 років. Для психологів і судових експертів позиція важлива тим, що оцінка реальної участі кожного з батьків у вихованні дитини можлива лише в змагальному позовному процесі.

Ключові слова: окреме провадження, встановлення факту самостійного виховання дитини, спір про право, стаття 293 ЦПК України, орган опіки та піклування, найкращі інтереси дитини, відстрочка від призову, мобілізація, батьківські права та обов'язки, Рівненський апеляційний суд.

Case Law: An Application to Establish the Fact of Raising a Child Alone Cannot Be Considered in Special Proceedings Because It Involves a Dispute

Rivnenskyi apeliatsiinyi sud.

Abstract. In its resolution of 29 January 2026 in case No. 569/24159/25, the Rivne Court of Appeal upheld a local court ruling on a father's application to establish that he alone raises and supports

his young child. The applicant claimed that there was no dispute with the child's mother and that the finding was needed to obtain social assistance for the child and a deferral from military conscription during mobilisation. The court relied on Article 293(1) of the Civil Procedure Code of Ukraine, which defines special (non-contentious) proceedings as a means of confirming legal facts and uncontested rights. Facts may be established in such proceedings only if they produce legal consequences and their establishment is not linked to the subsequent resolution of a dispute about a right; where a fact affects the rights or interests of others, a dispute arises. In the court's view, the application sought confirmation of the social and legal status of a father raising a child alone, which would determine his future right to release from military service and could have negative consequences for the mother. Family rights and duties are closely interconnected and cannot be transferred; their termination is confirmed only by civil status records or a court decision on deprivation of parental rights, incapacity, death or disappearance. The case therefore involves a dispute about a parent's participation in upbringing, which must be heard in contentious proceedings with the mandatory involvement of the guardianship authority under Article 19(4) and (5) of the Family Code of Ukraine. Such a fact cannot be established by agreement between the parents, since this would threaten the best interests of the child. The court cited the Grand Chamber's resolution of 11 September 2024 in case No. 201/5972/22 and settled Supreme Court case law.

Keywords: special proceedings, establishing a legal fact, single parent, dispute about a right, Civil Procedure Code of Ukraine, guardianship authority, best interests of the child, deferral from conscription, mobilisation, parental rights.

Першоджерело: *Постанова Рівненського апеляційного суду від 29.01.2026 у справі № 569/24159/25 (провадження № 22-ц/4815/317/26). Реферат оприлюднено в журналі 06.02.2026.*

References

1. Rivnenskyi apeliatsiinyi sud. Sudova praktyka. Zaiava pro vstanovlennia faktu samostiinoho vykhovannia dytyny ne pidliahaie rozghliadu v poriadku okremoho provadzhennia, tomu shcho mistyt spir [Case Law: An Application to Establish the Fact of Raising a Child Alone Cannot Be Considered in Special Proceedings Because It Involves a Dispute] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2026. Vol. 11, No. 1 (61). URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/17428-sudova-praktika-zayava-pro-vstanovlennya-faktu-samostijnogo-vihovannya-ditini-ne-pidlyagaye-rozglyadu-v-poryadku-okremogo-provadzhennya-tomu-sho-mistit-spir (onovlena versiia vid 06.02.2026). [in Ukrainian].

1.4. СУДОВА ПРАКТИКА

ГРОШОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ, ЯКИЙ ПЕРЕБУВАВ У ПОЛОНІ, ВИПЛАЧЕНЕ ЗАКОННОМУ ПРЕДСТАВНИКУ ЙОГО ДИТИНИ (КОЛИШНІЙ ДРУЖИНІ) ПОНАД РОЗМІР ПРИСУДЖЕНИХ АЛІМЕНТІВ, ПІДЛЯГАЄ СТЯГНЕННЮ ЯК БЕЗПІДСТАВНО НАБУТЕ МАЙНО – КЦС ВС[1]

Верховний Суд (Касаційний цивільний суд)

Реферат. Постанова Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 24 грудня 2025 року у справі № 131/191/25 (провадження № 61-12234св25), ухвалена колегією суддів Першої судової палати, стосується долі грошового забезпечення військовослужбовця, який майже два роки перебував у полоні. З його виплат у встановленому порядку утримувалися аліменти на спільну неповнолітню дитину, яка після розірвання шлюбу проживає з матір'ю (аліменти стягуються з 2019 року в максимальному розмірі), а решту коштів колишня дружина отримувала як законний представник дитини; загальна сума виплат перевищила 2,3 млн грн. Після повернення з полону позивач вимагав стягнути з неї близько 1,45 млн грн як безпідставно набуте майно на підставі ст. 1212 ЦК України. Суд першої інстанції в позові відмовив, оскільки виплати здійснено за наказом командира військової частини, який не скасовано й не оскаржено. Апеляційний суд позов задовольнив: виплата була законною, але після повернення позивача відповідачка зберігала кошти без достатньої правової підстави і не довела їх використання на потреби дитини. Переглядаючи цю постанову, КЦС ВС виходив із ч. 6 ст. 9 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» у редакції, чинній на час захоплення позивача в полон, і засад справедливості, добросовісності й розумності (ст. 3 ЦК України). Суд наголосив, що обов'язок повернути безпідставно набуте майно не є заходом відповідальності. Законний представник дитини мав право лише на частку грошового забезпечення у вигляді аліментів, а залишок належав військовослужбовцю і мав зберігатися для виплати після звільнення з полону. Одночасне отримання аліментів і залишку грошового забезпечення без підтвердження додаткових витрат на дитину суперечить принципам добросовісності та справедливості й дає підстави для стягнення цих коштів. Висновок має значення для майнових і сімейних спорів за участю військовослужбовців, повернених з полону, та їхніх родин, зокрема для доказування того, як кошти, отримані в інтересах дитини, фактично на неї витрачалися.

Ключові слова: Верховний Суд, Касаційний цивільний суд, безпідставно набуте майно, стаття 1212 ЦК України, грошове забезпечення військовослужбовців, полон, аліменти, законний представник дитини, добросовісність, права військовослужбовців.

Pay of a Serviceman Held in Captivity Paid to His Child's Legal Representative (His Former Wife) in Excess of the Awarded Child Support Is Recoverable as Unjustly Acquired Property: Civil Cassation Court of the Supreme Court

Verkhovnyi Sud (Kasatsiinyi tsyvilnyi sud).

Abstract. In its resolution of 24 December 2025 in case No. 131/191/25 (proceedings No. 61-12234sv25), a panel of the First Judicial Chamber of the Civil Cassation Court of the Supreme Court

of Ukraine addressed a claim by a serviceman who had spent almost two years in captivity. During that time child support for the parties' minor child, who lives with the mother and in whose favour maintenance had been recovered at the maximum rate since 2019, was withheld from his military pay, while the remainder was paid to his former wife as the child's legal representative; total payments exceeded UAH 2.3 million. After his release he sought about UAH 1.45 million from her under Article 1212 of the Civil Code of Ukraine. The first-instance court dismissed the claim because the payments were made under an unrevoked order of the unit commander; the appellate court allowed it, finding that, although the payments were lawful, the defendant retained the funds after his return without legal grounds and without proving that they were spent on the child. Reviewing the case, the Supreme Court relied on Article 9(6) of the Law of Ukraine 'On Social and Legal Protection of Servicemen and Members of Their Families', as in force at the time of capture, and on the principles of fairness, good faith and reasonableness in Article 3 of the Civil Code. It held that the duty to return unjustly acquired property is not a form of liability; the legal representative was entitled only to the share of pay awarded as child support, while the balance belonged to the serviceman and had to be preserved until his release. Receiving that balance without proof of additional child-related expenses justifies its recovery. The ruling is relevant to property and family disputes involving servicemembers and their families.

Keywords: Supreme Court of Ukraine, Civil Cassation Court, unjust enrichment, Civil Code of Ukraine, military pay, captivity, child support, legal representative of a child, good faith, servicemembers' rights.

Першоджерело: *Постанова Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 24.12.2025 у справі № 131/191/25 (провадження № 61-12234св25).*[2] *Реферат оприлюднено в журналі 19.01.2026.*

References

1. Verkhovnyi Sud (Kasatsiinyi tsyvilnyi sud). Hroshove zabezpechennia viiskovosluzhbovtsia, yakyi perebuvav u poloni, vyplachene zakonnomu predstavnyku yoho dytyny (kolyshnii druzhyni) ponad rozmir prysudzhenykh alimentiv, pidliahaie stiahnenniu yak bezpidstavno nabute maino – KTSS VS [Pay of a Serviceman Held in Captivity Paid to His Child's Legal Representative (His Former Wife) in Excess of the Awarded Child Support Is Recoverable as Unjustly Acquired Property: Civil Cassation Court of the Supreme Court] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2026. Vol. 11, No. 1 (61). URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/17284-groshove-zabezpechennya-vijskovosluzhbovcya-yakij-perebuvav-u-poloni-viplachene-zakonnomu-predstavniku-jogo-ditini-kolishnij-druzhini-ponad-rozmir-prisudzhenih-alimentiv-pidlyagaye-styagnennyu-yak-bezpidstavno-nabute-majno-kcs-vs (onovlena versiia vid 19.01.2026). [in Ukrainian].

2. Postanova Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu u skladi Verkhovnoho Sudu vid 24.12.2025 u spravi № 131/191/25 (provadzhennia № 61-12234sv25) [Ruling of the Civil Cassation Court Within the Supreme Court of 24.12.2025 in Case No. 131/191/25 (Proceedings No. 61-12234Sv25)]. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/132931824 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

ЯКЩО ДИТИНА ЯК ОСОБА, ЯКА НЕ БРАЛА УЧАСТІ У СПРАВІ, ПОДАЄ АПЕЛЯЦІЙНУ СКАРГУ, СУД ЗОБОВ'ЯЗАНИЙ ВІДКРИТИ АПЕЛЯЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ ДЛЯ З'ЯСУВАННЯ, ЧИ ВИРІШУВАЛОСЯ СУДОМ ПИТАННЯ ПРО ЇЇ ПРАВА ТА ІНТЕРЕСИ – КЦС ВС[1]

Верховний Суд (Касаційний цивільний суд)

Реферат. Постановою від 14 січня 2026 року у справі № 359/10024/21 (провадження № 61-14279св25) колегія суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду визначила, як апеляційний суд має реагувати на скаргу дитини, яка не брала участі у спорі батьків про місце її проживання. Мати просила визначити місце проживання сина з нею, батько подав зустрічний позов; рішенням суду першої інстанції, яке залишили без змін суди апеляційної та касаційної інстанцій, позов матері задоволено, а в зустрічному позові відмовлено. Згодом окрему апеляційну скаргу подав неповнолітній син: на час ухвалення рішення йому не виповнилося 14 років і участі в розгляді він не брав, а на момент подання скарги, досягнувши цього віку, вважав, що набув право на оскарження як особа, чиї права та інтереси порушено рішенням суду. Апеляційний суд відмовив у відкритті провадження, вказавши, що у спорах між батьками дитина не може бути самостійним учасником справи чи подавати апеляційну скаргу, бо її інтереси представляють батьки як законні представники. Верховний Суд скасував цю ухвалу й передав справу до апеляційного суду для вирішення питання про відкриття провадження. З посиланням на ч. 1 ст. 352 ЦПК України КЦС ВС нагадав, що особи, які не брали участі у справі, можуть оскаржити рішення, якщо суд вирішив питання про їхні права, свободи, інтереси чи обов'язки. Лише в межах відкритого апеляційного провадження суд може встановити, чи вирішувалися такі питання; якщо ні, провадження закривається на підставі п. 3 ч. 1 ст. 362 ЦПК України, а відмова у відкритті без такої перевірки є неправомірною. Колегія підкреслила, що ця практика ВС є сталою. Позиція стосується спорів про місце проживання дитини, у яких судові експерти-психологи досліджують інтереси та ставлення дитини до кожного з батьків, і показує, що неповнолітній, який досяг 14 років, може сам ініціювати апеляційну перевірку того, чи вирішено питання про його права.

Ключові слова: Верховний Суд, Касаційний цивільний суд, визначення місця проживання дитини, права дитини, апеляційне оскарження, особа, яка не брала участі у справі, стаття 352 ЦПК України, закриття апеляційного провадження, законні представники, неповнолітній.

If a Child Who Did Not Participate in the Case Files an Appeal, the Court Must Open Appellate Proceedings to Establish Whether the Child's Rights and Interests Were Decided: Civil Cassation Court of the Supreme Court

Verkhovnyi Sud (Kasatsiinyi tsyvilnyi sud).

Abstract. In its resolution of 14 January 2026 in case No. 359/10024/21 (proceedings No. 61-14279sv25), a panel of the Second Judicial Chamber of the Civil Cassation Court of the Supreme Court of Ukraine considered how an appellate court should deal with an appeal lodged by a child who had not participated in the parents' dispute over his place of residence. The mother sought to have the child live with her and the father filed a counterclaim; the first-instance judgment granting the mother's claim was upheld on appeal and in cassation. The parties' minor son then filed a separate appeal,

arguing that he had been under 14 when the judgment was delivered and had not taken part in the proceedings, but, having reached that age, was entitled to challenge a judgment affecting his rights and interests. The appellate court refused to open proceedings, holding that in parental disputes a child cannot be an independent participant because the parents act as legal representatives. The Supreme Court set aside that ruling and remitted the matter to the appellate court. Referring to Article 352(1) of the Civil Procedure Code of Ukraine, it held that persons who did not participate in a case may appeal if the court decided on their rights, freedoms, interests or obligations, and that only within opened appellate proceedings can a court determine whether such issues were decided. If they were not, the proceedings must be closed under Article 362(1)(3); refusing to open them without that examination is unlawful. The Court described this approach as settled case law. The position matters for residence disputes in which forensic psychologists assess a child's interests and attitudes, since it confirms that a minor aged 14 or over may personally seek appellate review.

Keywords: Supreme Court of Ukraine, Civil Cassation Court, child's place of residence, rights of the child, appeal, non-party to the case, Civil Procedure Code of Ukraine, closure of appellate proceedings, legal representatives, minor.

Першоджерело: *Постанова Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 14.01.2026 у справі № 359/10024/21 (провадження № 61-14279св25).*[2] *Реферат оприлюднено в журналі 03.02.2026.*

References

1. Verkhovnyi Sud (Kasatsiinyi tsyvilnyi sud). Yakshcho dytyna yak osoba, yaka ne brala uchasti u spravi, podaie apeliatsiinu skarhu, sud zoboviazanyi vidkryty apeliatsiine provadzhennia dlia ziasuvannia, chy vyrishuvalosia sudom pytannia pro yii prava ta interesy – KTSS VS [If a Child Who Did Not Participate in the Case Files an Appeal, the Court Must Open Appellate Proceedings to Establish Whether the Child's Rights and Interests Were Decided: Civil Cassation Court of the Supreme Court] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2026. Vol. 11, No. 1 (61). URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/17404-yaksho-ditina-yak-osoba-yaka-ne-brala-uchasti-u-spravi-podaye-apelyacijnu-skargu-sud-zobov-yazanij-vidkriti-apelyacijne-provadzhennya-dlya-z-yasuvannya-chi-virishuvalosya-sudom-pitannya-pro-yiyi-prava-ta-interesi-kcs-vs (onovlena versiia vid 03.02.2026). [in Ukrainian].

2. Postanova Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu u skladi Verkhovnoho Sudu vid 14.01.2026 u spravi № 359/10024/21 (provadzhennia № 61-14279sv25) [Ruling of the Civil Cassation Court Within the Supreme Court of 14.01.2026 in Case No. 359/10024/21 (Proceedings No. 61-14279Sv25)]. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/133319219 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

РОЗДІЛ 2. НОВИНИ ЖУРНАЛУ

Використання однієї IP-адреси та інші спільні дії учасників торгів як доказ антиконкурентних узгоджених дій на торгах[1]

02.01.2026

Короткий зміст. Касаційний господарський суд ВС постановою від 13 листопада 2025 року у справі № 910/102/25 підтримав рішення АМК про антиконкурентні узгоджені дії учасників торгів у Prozorro (п. 1 ст. 50, п. 4 ч. 2 ст. 6 Закону «Про захист економічної конкуренції»). Порушення доведено сукупністю непрямих доказів: спільна IP-адреса, синхронне подання пропозицій і оплата послуг майданчиків, документи з даними працівників іншого учасника, однакові характеристики файлів, спільні контрагенти й фінансова допомога. Доводити негативні наслідки чи вину не потрібно.

Відмова від огляду на стан сп’яніння без доказів керування автомобілем не є підставою для відповідальності за ст. 130 КУпАП – постанова апеляційного суду[2]

12.01.2026

Короткий зміст. Хмельницький апеляційний суд скасував постанову Хмельницького міськрайонного суду, якою чоловіка притягнуто за ч. 1 ст. 130 КУпАП за відмову від огляду на стан сп'яніння (штраф 17 тис. грн і позбавлення права керування на рік), і закрив справу № 686/25994/25. На відеозаписі поліцейські лише запитують чоловіка у дворі будинку, чи керував він автомобілем; він це заперечив, пославшись на загіпсований перелом ключиці, ключів у нього не знайшли. Доказів керування немає, а протокол без підтвердження іншими доказами вини не доводить.

Використання матеріалів кримінальних проваджень як доказів у дисциплінарних провадженнях щодо суддів: чи існує правова проблема?[3]

13.01.2026

Короткий зміст. Члени Вищої ради правосуддя Т. Бондаренко, О. Кваша, Д. Лук'янов, Г. Усик та інші (усього 11 авторів) виклали консолідовану позицію ВРП щодо використання матеріалів кримінальних проваджень, зокрема розсекречених результатів НС(Р)Д, як доказів у дисциплінарних справах суддів. Автори обґрунтовують автономність дисциплінарної відповідальності, стандарт «чітких і переконливих доказів» (ст. 49 Закону «Про Вищу раду правосуддя»), значення дозволу слідчого чи прокурора за ст. 222 КПК, спираються на практику Великої Палати ВС і ЄСПЛ. З 2019 року на такій підставі внесено подання про звільнення 50 суддів.

Судова практика. Судовий контроль – вирішують докази, а не припущення[4]

23.01.2026

Короткий зміст. Карлівський районний суд Полтавської області 20 січня 2026 року задовольнив позов 44-річного мешканця Ланнівської громади і скасував постанову патрульного про штраф за ч. 1 ст. 121 КУпАП за нібито відсутність бризковиків (пп. «е» п. 31.4.7 ПДР). Суд нагадав, що за ч. 2 ст. 77 КАС України правомірність рішення доводить суб'єкт владних повноважень, а поліція не надала ні відеофіксації, ні фото, ні інших технічних доказів. Сама постанова не доводить вини, якщо обставини заперечуються. Провадження закрито, судовий збір стягнуто на користь позивача.

Право вагітної жінки та матері на утримання від батька дитини не залежить від її доходів чи працевлаштування: деталі судового рішення[5]

27.01.2026

Короткий зміст. Хмельницький апеляційний суд залишив у силі рішення Волочиського районного суду про стягнення з чоловіка на користь вагітної дружини аліментів у розмірі 1/4 заробітку на період вагітності та до досягнення дитиною трьох років (справа № 671/1484/25). Подружжя у шлюбі з 2023 року, але живе окремо через конфлікт. Відповідач посилався на лікування після поранення під час служби в ЗСУ, допомогу матері й витрати на будинок. Суд наголосив: право дружини на утримання в цей період не залежить від її доходів чи працевлаштування, якщо чоловік може надавати допомогу.

Стягнення аліментів на дитину за минулий час та заборгованості за ними - консультація Міністерства юстиції України[6]

09.02.2026

Короткий зміст. Міністерство юстиції України роз'яснило різницю між стягненням аліментів на дитину за минулий час, коли їх ще не призначали, і стягненням заборгованості за вже призначеними аліментами. Описано способи врегулювання утримання, умови присудження аліментів за минулий час не більше ніж за десять років за наявності доказів ухилення платника, визначення боргу за фактичним або середнім заробітком, неустойку 1 % за кожен день прострочення (не більше 100 % боргу), а також відстрочення, розстрочення чи звільнення від сплати за ст. 194–197 СК України.

References

1. Vykorystannia odniiei IP-adresy ta inshi spilni dii uchasnykiv torhiv yak dokaz antykonkurentnykh uzghodzhenykh dii na torhakh [Use of a Single IP Address and Other Joint Actions of Bidders as Evidence of Anti-Competitive Concerted Actions in Tenders]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2026. 2 sich. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/17190-vikoristannya-odniyeyi-ip-adresi-ta-inshi-spilni-diyi-uchasnikiv-torgiv-yak-dokaz-antikonkurentnih-uzgodzhenih-dij-na-torgah (onovlena versiia vid 02.01.2026). [in Ukrainian].

2. Vidmova vid ohliadu na stan spianinnia bez dokaziv keruvannia avtomobilem ne ye pidstavoiu dlia vidpovidalnosti za st. 130 KUpAP – postanova apeliatsiinoho sudu [Refusal to Undergo an Intoxication Test Without Evidence of Driving Is Not a Ground for Liability Under Article 130 of the Code of Administrative Offences – Ruling of the Court of Appeal]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : veb-

sait. 2026. 12 sich. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/17239-vidmova-vid-oglyadu-na-stan-sp-yaninnya-bez-dokaziv-keruvannya-avtomobilem-ne-ye-pidstavoyu-dlya-vidpovidalnosti-za-st-130-kupap-postanova-apelyacijnogo-sudu (onovlena versiia vid 12.01.2026). [in Ukrainian].

3. Vykorystannia materialiv kryminalnykh provadzhen yak dokaziv u dystsyplinarnykh provadzhenniakh shchodo suddiv: chy isnuie pravova problema? Sudovo-psykholohichna ekspertyza [Use of Criminal Proceedings Materials as Evidence in Disciplinary Proceedings Against Judges: Is There a Legal Problem? Forensic Psychological Examination]. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2026. 13 sich. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/17242-vikoristannya-materialiv-kriminalnih-provadzhen-yak-dokaziv-u-disciplinarnih-provadzhennyah-shodo-suddiv-chi-isnuye-pravova-problema (onovlena versiia vid 13.01.2026). [in Ukrainian].

4. Sudova praktyka. Sudovyi kontrol – vyrishuiut dokazy, a ne prypushchennia [Case Law. Judicial Review – Evidence Decides, Not Assumptions]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2026. 23 sich. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/17332-sudova-praktika-sudovij-kontrol-virishuyut-dokazi-a-ne-pripushennya (onovlena versiia vid 23.01.2026). [in Ukrainian].

5. Pravo vahitnoi zhinky ta materi na utrymannia vid batka dytyny ne zalezhyt vid yii dokhodiv chy pratsevlashtuvannia: detali sudovoho rishennia [The Right of a Pregnant Woman and Mother to Maintenance from the Child's Father Does Not Depend on Her Income or Employment: Details of the Court Decision]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2026. 27 sich. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/17347-pravo-vagitnoyi-zhinki-ta-materi-na-utrimannya-vid-batka-ditini-ne-zalezhit-vid-yiyi-dohodiv-chi-pracevlashtuvannya-detali-sudovogo-rishennya (onovlena versiia vid 27.01.2026). [in Ukrainian].

6. Stiahnennia alimentiv na dytynu za mynulyi chas ta zaborhovanosti za nymy - konsultatsiia Ministerstva yustytsii Ukrainy [Recovery of Child Maintenance for the Past Period and Arrears – Consultation of the Ministry of Justice of Ukraine]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2026. 9 liut. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/17441-styagnennya-alimentiv-na-ditinu-za-minulij-chas-ta-zaborgovanosti-za-nimi---konsultaciya-ministerstva-yusticiyi-ukrayini (onovlena versiia vid 09.02.2026). [in Ukrainian].

РОЗДІЛ 3. НОВИНИ ІНЖЕНЕРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОТЕХНІКИ

АПАРАТУРНІ МЕТОДИКИ

Програмно-апаратний комплекс «Психолот-1»

«Психолот-1» — український програмно-апаратний комплекс психофізіологічної діагностики, з яким працює Київський кабінет психологічної діагностики та допомоги.

Головне завдання комплексу — визначати придатність людини до специфічних професійних завдань. Його застосовують для професійного відбору, психофізіологічної експертизи працівників, зайнятих на роботах підвищеної небезпеки, і в судовій експертизі; комплекс поширений у правоохоронних органах і серед судових експертів-психологів системи Міністерства юстиції [1].

Програмно-апаратний комплекс «Психолот-1» [1]

Комплекс оцінює пам'ять, увагу (стійкість, розподіл, переключення, обсяг, концентрацію), функціональну рухливість і врівноваженість нервових процесів, психомоторні якості, орієнтацію в просторі, просторово-часову екстраполяцію, стійкість до монотонії. Серед методик — «Годинники», «Екстремальні умови», «Замкнутий простір», «Зорово-моторна координація», «Маятник», «Пам'ять», «Переключення уваги», «Прогнозування рухів», проста і складна зорово-моторна реакція, «Таблиця», «Функціональна рухливість нервових процесів», «Прогресивні матриці Равена»; загалом — до 100 методик [1].

Робоче місце обстежуваного з комплексом «Психолот-1» [1]

У комплексі є набір методик для визначення психофізіологічних показників згідно з наказом Держнаглядохоронпраці та МОЗ України від 23.09.1994 № 263/121; його рекомендовано для підрозділів системи психофізіологічної експертизи. 2020 року «Психолот-1» переміг у конкурсі «Краща інноваційна розробка» в номінації «Електронні та інформаційно-цифрові технології», який провели Агенція регіонального розвитку Чернігівської області та Чернігівська обласна державна адміністрація [1].

References

1. Provedennia psykhofiziolohichnoi diahnostyky z vykorystanniam Prohramno-aparatnoho kompleksu psykhofiziolohichnoi diahnostyky "Psykholot-1" dlia vidboru kadriv, ekspertyzy v roboti z pidvyshchenoiu nebezpekoiu, otsinka pamiati, uvahy, reaktsii, stiikosti do stresu toshcho. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2025. 21 hrud. URL: https://expertize-journal.org.ua/vsi-ogoloshennya/17115-provedennya-psikhofiziologichnoji-diagnostiki-z-vikoristannyam-programno-aparatnogo-kompleksu-psikhofiziologichnoji-diagnostiki-psikholot-1-dlya-vidboru-kadriv-ta-ekspertizi-shchodo-robit-z-pidvishchenoyu-nebezpekoyu-dlya-otsinki-pam-yati-uvagi-reaktsij-stijkosti-do-stresu-ta-inshikh-vazhlivikh-psikhofiziologichnikh-pokaznikiv (onovlena versiia vid 21.12.2025). [in Ukrainian].

ЧИТАЧІ ТАКОЖ ШУКАЮТЬ

В ІНТЕРНЕТІ

Пошукові запити зі словом «експертиза», які найчастіше вводили користувачі Google в Україні у січні–лютому 2026 р. — у період виходу цього номера[26]:

№	Запит	Індекс
1	судово медична експертиза	100
2	почеркознавча експертиза	59
3	лінгвістична експертиза	32

Індекс популярності Google Trends: 100 — найчастіший запит періоду, решта — у відсотках від нього. Абсолютної кількості пошуків Google не оприлюднює. Найшвидше зростали запити: «почеркознавча експертиза» (+250 %).

У ЖУРНАЛІ

Матеріали цього номера, які читачі відкривали найчастіше, — кількість переглядів їхніх сторінок на сайті журналу станом на 06.11.2026:

№	Матеріал	Переглядів
1	Програмно-апаратний комплекс «Психолот-1»	1 513
2	Відмова від огляду на стан сп’яніння без доказів керування автомобілем не є підставою для відповідальності за ст. 130 КУпАП – постанова апеляційного суду	606
3	Судова практика. Судовий контроль – вирішують докази, а не припущення	602
4	*Деркач В. В., Назаров О. А.* Збірник прикладних кейсів. Медіаційні (не судові) способи врегулювання спорів між людьми	590
5	Використання однієї IP-адреси та інші спільні дії учасників торгів як доказ антиконкурентних узгоджених дій на торгах	577

Лічильник сайту журналу рахує всі відкриття сторінки матеріалу від дня її оприлюднення. Перегляди саме за період виходу номера журнал фіксує з листопада 2026 р.

Станьте автором журналу. Редакція приймає статті науковців, судових експертів, адвокатів, психологів і здобувачів наукових ступенів з юридичної психології, судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та спеціальних знань у юридичній практиці. Публікація безкоштовна, статтям редакція присвоює DOI, а читають їх ті, хто щодня працює в судах. Приєднуйтеся до спільноти судових експертів і дослідників: вимоги до статей і тез див. у розділі «Вимоги до оформлення»[27].

Потрібен судовий експерт? Якщо у справі, яку розглядає суд, виникли питання, що потребують спеціальних знань у галузі психології, зокрема щодо моральних

страждань, психологічного стану учасника процесу, інтересів дитини чи психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа, зверніться до редакції. Допоможемо визначитися з видом експертизи, сформулювати питання експертові й знайти фахівця з належною кваліфікацією. Запит — через форму «Консультація» на сайті журналу[28] або за телефоном +38 (093) 476-72-60.

Як цитувати номер

Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці : реферативно-науковий online журнал. 2026. Т. 11, № 1 (61). 33 с. DOI: https://doi.org/10.53672/ej.1.2026. URL: https://expertize-journal.org.ua/nomera/19796-2026-1-66.

References

1. Pro metu stvorennia Internet-vydannia [On the Purpose of Creating the Online Publication]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/o-celyah (onovlena versiia vid 29.06.2022). [in Ukrainian].

2. Kyivskyi mizhnarodnyi sudovo-ekspertnyi instytut psykholohichnoi ekspertyzy i doslidzhen na polihrafi [Kiev International Forensic Expert Institute of Psychological Expertise and Researchs on Polygraph, LLC] : zapys u reiestri naukovykh orhanizatsii Research Organization Registry (ROR). URL: https://ror.org/02xc7et08 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Vytiah z Yedynoho derzhavnoho reiestru veteraniv viiny vid 31.10.2026 № 31102026-00003569 [Extract from the Unified State Register of War Veterans of 31.10.2026 No. 31102026-00003569] : vidomosti pro subiekta veteranskoho pidpryiemnytstva (Nazarov Oleh Anatoliiovych) / Ministerstvo u spravakh veteraniv Ukrainy. Opryliudneno na storintsi "Pro naukovo-referatyvne vydannia" saitu zhurnalu. URL: https://expertize-journal.org.ua/o-nauchnom-izdanii (onovlena versiia vid 08.11.2026). [in Ukrainian].

4. Redaktsiina kolehiia [Editorial Board]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/redaktsijna-kolegiya (onovlena versiia vid 09.11.2026). [in Ukrainian].

5. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice]. 2026. Vol. 11, No. 1 (61). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.1.2026. [in Ukrainian].

6. DSTU 3017:2015. Informatsiia ta dokumentatsiia. Vydannia. Osnovni vydy. Terminy ta vyznachennia poniat [Information and Documentation. Publications. Main Types. Terms and Definitions]. [Chynnyi vid 2016-07-01]. Vyd. ofits. Pp. 4.14.2.2, 4.14.2.7. Referaty prats, opryliudnenykh ranishe, podano iz zaznachenniam imeni avtora ta dzherela zapozychennia vidpovidno do p. 1 ch. 2 st. 22 Zakonu Ukrainy "Pro avtorske pravo i sumizhni prava" vid 01.12.2022 № 2811-IX; akty orhaniv derzhavnoi vlady ta ofitsiini dokumenty sudovoho kharakteru ne okhoroniaiutsia avtorskym pravom (p. 3 ch. 1 st. 8 tsoho Zakonu). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. How a poisoner's acquittal led to the iconic test of forensic science. Chemistry World. URL: https://www.chemistryworld.com/opinion/marshs-mirror/2500415.article (data zvernennia: 04.11.2026).

8. HRMMU/OHCHR, "Ukraine: Protection of civilians in armed conflict — February 2026 update" (opubl. 16.03.2026; u nazvi failu pomylkovo "February_2025") [HRMMU/OHCHR, "Ukraine: Protection of Civilians in Armed Conflict — February 2026 Update" (Publ. 16.03.2026; the File Name Erroneously Reads "February_2025")]. URL: https://ukraine.ohchr.org/sites/default/files/2026-03/Ukraine_protection_of_civilians_in_armed_conflict_February_2025.pdf (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

9. Prosecutor General Kravchenko: Over 240,000 Crimes of Russian Aggression Against Ukraine Recorded Since the Beginning of the Invasion, Over 210,000 Are War Crimes. UNN. 2026. 24 Feb. URL: https://unn.ua/en/news/prosecutor-general-kravchenko-over-240000-crimes-of-russian-aggression-against-ukraine-recorded-since-the-beginning-of-the-invasion-over-210000-are-war-crimes (data zvernennia: 08.11.2026).

10. Updated Ukraine Recovery and Reconstruction Needs Assessment Released. World Bank : press release. 2026. 23 Feb. URL: https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2026/02/23/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released (data zvernennia: 08.11.2026).

11. Postanova Verkhovnoho Sudu u skladi kolehii suddiv Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu vid 04.02.2026 u spravi № 754/6452/24 [Resolution of the Supreme Court (Civil Cassation Court) of 4 February 2026 in Case No. 754/6452/24]. Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/133828631 (data zvernennia: 08.11.2026). [in Ukrainian].

12. Postanova Verkhovnoho Sudu u skladi kolehii suddiv Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu vid 04.02.2026 u spravi № 572/4899/24 [Resolution of the Supreme Court (Civil Cassation Court) of 4 February 2026 in Case No. 572/4899/24]. Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/133947089 (data zvernennia: 08.11.2026). [in Ukrainian].

13. Register of Damage for Ukraine Opens Claims to Ukrainian Refugees Abroad. Council of Europe. 2026. 23 Feb. URL: https://www.coe.int/en/web/portal/-/register-of-damage-opens-claims-to-ukrainian-refugees-abroad (data zvernennia: 08.11.2026).

14. DSNS Ukrainy. Riatuvalnyky DSNS hasiat pasazhyrskyi potiah spoluchenniam do Zakarpattia, atakovanyi rosiiskymy dronamy poblyzu s. Yazykove na Kharkivshchyni 27 sichnia 2026 r [State Emergency Service Rescuers Extinguishing a Passenger Train Bound for Zakarpattia, Attacked by Russian Drones Near the Village of Yazykove in Kharkiv Region on 27 January 2026] : fotohrafiia (litsenziia CC BY 4.0). Wikimedia Commons. URL: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Train_in_Kharkiv_Oblast_after_Russian_attack,_2026-01-27_(01).jpg (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

15. DSNS Ukrainy. Zhytlovyi budynok u Sofiivskii Borshchahivtsi na Kyivshchyni pislia rosiiskoi ataky v nich na 22 liutoho 2026 r [House in Sofiivska Borshchahivka, Kyiv Oblast, After a Russian Attack on the Night of 22 February 2026] : fotohrafiia (litsenziia CC BY 4.0). Wikimedia Commons. URL: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Destructions_in_Sofiivska_Borshchahivka_after_Russian_attack,_2026-02-22_(05).jpg (data zvernennia: 09.11.2026). [in Ukrainian].

16. Chotyry roky pravosuddia v umovakh viiny — chernihivska suddia Liubov Kharechko bula rozstriliana rosiiskymy viiskovymy [Four Years of Justice in Wartime: Chernihiv Judge Liubov Kharechko Was Shot Dead by Russian Soldiers]. Rada suddiv Ukrainy : ofitsiinyi vebsait. 2026. 24 liut. URL: https://rsu.gov.ua/ua/news/cotiri-roki-pravosudda-v-umovah-vijni-cernigivska-

sudda-lubov-harecko-bula-rozstrilana-rosijskimi-vijskovimi (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

17. Vytiah z protokolu zahalnykh zboriv suddiv Chernihivskoho apeliatsiinoho sudu vid 08 zhovtnia 2018 roku [Extract from the Minutes of the General Meeting of Judges of the Chernihiv Court of Appeal of 8 October 2018]. Chernihivskyi apeliatsiinyi sud : ofitsiinyi vebsait. URL: https://cna.court.gov.ua/sud4823/inshe/1/protokol08 (data zvernennia: 06.11.2026). [in Ukrainian].

18. Obrano zastupnyka holovy sudu ta sekretariv sudovykh palat [Deputy Chief Judge and Secretaries of the Judicial Chambers Elected]. Chernihivskyi apeliatsiinyi sud : ofitsiinyi vebsait. 2021. 7 zhovt. URL: https://cna.court.gov.ua/sud4823/pres-centr/general/1191100/ (data zvernennia: 06.11.2026). [in Ukrainian].

19. U Chernihivskomu AS zminyvsia holova [The Chief Judge of the Chernihiv Court of Appeal Has Changed]. Zakon i Biznes. 2024. 25 zhovt. URL: https://zib.com.ua/ua/163820.html (data zvernennia: 06.11.2026). [in Ukrainian].

20. Uzahalnennia sudovoi praktyky [Generalisation of Case Law] / sekretar sudovoi palaty u tsyvilnykh spravakh L. K. Kharechko. Apeliatsiinyi sud Chernihivskoi oblasti : ofitsiinyi vebsait. 2018. 3 trav. URL: https://cna.court.gov.ua/sud2590/5864/477027/ (data zvernennia: 06.11.2026). [in Ukrainian].

21. Kharechko L. K. Moi virshi — tse kryk dushi [My Poems Are the Cry of the Soul] : zbirnyk poezii / Liubov Kharechko. Chernihiv : [s. n.], 2026. 56 s. : il., fot. DOI: https://doi.org/10.53672/ej.6.2026.01. URL: https://expertize-journal.org.ua/books/19828-kharechko-moi-virshi-tse-kryk-dushi (onovlena versiia vid 06.11.2026). [in Ukrainian].

22. Spivchuttia [Condolences] : [u zviazku iz zahybelliu suddi Krasnohradskoho raionnoho sudu Kharkivskoi oblasti D. S. Konstantynova]. Sudova vlada Ukrainy : ofitsiinyi vebportal. 2022. 30 zhovt. URL: https://court.gov.ua/archive/1339620/ (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

23. Zakhyshchaiuchy Ukrainu, zahynuv holova Veselivskoho raionnoho sudu Zaporizkoi oblasti Anatolii Nahornyi [Anatolii Nahornyi, Head of the Vesele District Court of Zaporizhzhia Region, Killed Defending Ukraine]. Rada suddiv Ukrainy : ofitsiinyi vebsait. 2023. 26 lystop. URL: https://rsu.gov.ua/ua/news/zahisauci-ukrainu-zaginuv-golova-veselivskogo-rajonnogo-sudu-zaporizkoi-oblasti-anatolij-nagornij (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

24. Vyshcha rada pravosuddia vyslovliuie shchyre spivchuttia z pryvodu smerti suddi Verkhovnoho Sudu Leonida Loboika [The High Council of Justice Expresses Sincere Condolences on the Death of Supreme Court Judge Leonid Loboiko]. Vyshcha rada pravosuddia : ofitsiinyi vebsait. 2024. 28 veres. URL: https://hcj.gov.ua/news/vyshcha-rada-pravosuddya-vyslovlyuye-shchyre-spivchuttya-z-pryvodu-smerti-suddi-verhovnogo-sudu (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

25. Holova RSU — pro robotu sudiv pid chas viiny, konkurs do VKKS, spravy shchodo voiennykh zlochyniv ta suddiv na fronti [Head of the Council of Judges of Ukraine on the Work of Courts in Wartime, the Competition to the HQCJ, War Crimes Cases and Judges at the Front]. Sudova vlada Ukrainy : ofitsiinyi vebportal. 2023. 8 trav. URL: https://court.gov.ua/press/news/1419134 (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

26. Google Trends : poshukovyi termin «ekspertyza», Ukraina, 01.01.2026–28.02.2026 [Google Trends: Search Term “ekspertyza”, Ukraine, 01.01.2026–28.02.2026]. URL: https://trends.google.com/trends/explore?date=2026-01-01%202026-02-28&geo=UA&q=%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B8%D0%B7%D0%B0&hl=uk (data zvernennia: 06.11.2026). [in Ukrainian].

27. Vymohy do oformlennia statei i tez [Requirements for Articles and Abstracts]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/vimogi-do-oformlennya (onovlena versiia vid 08.11.2026). [in Ukrainian].

28. Konsultatsiia: zapyt na provedennia sudovoi psykholohichnoi ekspertyzy, doslidzhennia [Consultation: Request for a Forensic Psychological Examination or Study]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/konsultacia (onovlena versiia vid 28.10.2023). [in Ukrainian].

Відомості про журнал

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Назва: реферативно-науковий журнал «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» (Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice). Електронне (online) видання.

Ідентифікатори: ISSN 2521-1463 (Online); штриховий код EAN-13 для періодичних видань 9772521146000; державний український ідентифікатор медіа R40-05509 (рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення від 26.09.2024 № 2785); префікс DOI 10.53672 (Crossref).

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович. Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025.

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі»; міжнародний ідентифікатор наукової організації ROR 02xc7et08.

Галузь: юридичні, психологічні науки. Періодичність: 1 раз на два місяці. Мови видання: українська, англійська.

Увага! Електронне видання не внесено до затвердженого Міністерством освіти і науки України переліку наукових фахових видань України.

ІСТОРІЯ ВИДАННЯ

Журнал засновано у травні 2016 р. кандидатом психологічних наук, доцентом, експертом-поліграфологом, правознавцем О. А. Назаровим на базі інформаційно-правового вебсайту з метою популяризації можливостей судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній практиці. Редакційну колегію сформовано у квітні 2017 р. під час ISSN-реєстрації видання.

БАЗИ ДАНИХ, РЕЄСТРИ ТА БІБЛІОТЕКИ

Реєстр суб'єктів у сфері медіа; Google Scholar; ISSN International Centre — ISSN Portal; Crossref; Scilit (MDPI); Відкритий український індекс цитувань (OUCI, ДНТБ України); ICI World of Journals (Index Copernicus, паспорт журналу); Реєстр наукових видань України (УкрІНТЕІ); Polska Bibliografia Naukowa (PBN). Інші каталоги: ResearchBib.

ПОЛІТИКА ВІДКРИТОГО ДОСТУПУ

Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту, підтримуючи принципи вільного поширення наукової інформації та глобального обміну знаннями задля загального суспільного прогресу.

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

Поштова адреса: 01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, абонентська скринька В-62. Засновник — видавець: тел. +38 (093) 476-72-60; e-mail: nazarovua@ukr.net. Заступники головного редактора: д-р психол. наук, професор Євдокимова Наталя Олексіївна (yevdokymova@ukr.net); д-р юрид. наук, професор Кириченко Олександр Анатолійович (alankir23@ukr.net). Сайт: expertize-journal.org.ua; e-mail редакції: info@expertize-journal.org.ua.

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

2026. Том 11, № 1 (61)
січень–лютий 2026 року

Реферативно-науковий online журнал

Засновник, видавець, відповідальний за випуск — Назаров О. А.

Видається за сприяння Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі (ROR 02xc7et08).

Формат А4 (210×297 мм). Гарнітура Source Serif 4. Обсяг 33 с.

DOI 10.53672/ej.1.2026. Ідентифікатор медіа R40-05509. ISSN 2521-1463 (Online).

Видавник Назаров О. А. Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025.

01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, а/с В-62. Тел. +38 (093) 476-72-60. E-mail: nazarovua@ukr.net

expertize-journal.org.ua